

JUBILEJI

Prof. dr. Walter Lukan – šestdesetletnik

Med koroškimi slovenskimi intelektualci je glede na njihovo relativno šibkost, število zgodovinarjev in tudi število tistih, ki so se uveljavili na historiografskem področju kar veliko. Od starejše generacije sta slovensko zgodovino pisje pač najbolj zaznamovala profesorja Fran Zwitter in Bogo Grafenauer, med današnjo (recimo ji tako) zrelo generacijo pa naj poleg prezgodaj umrlega profesorja celovške univerze Andreasa Moritscha omenim Feliksa J. Bistra, Avguština Malleja in Walterja Lukana, ki je letos 18. marca dopolnil šestdeset let. Tu naj omenim še jubilarovega brata, tudi žal že pokojnega Josefa Lukana, ki je na dunajski univerzi doktoriral z biografijo o Francu Grafenauerju. Širšemu krogu bralcev Zgodovinskega časopisa je Walter Lukan manj znan, morda se pa tudi motim, saj ga dobro pozna mlajša generacija študentov, ki jim predava od leta 1995, od leta 2000 tudi kot redni univerzitetni učitelj na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Jubilant je bil rojen 18. marca 1943 v Beljaku v številni družini šestih otrok očetu iz Rovt pri Logatcu in materi iz Zgornjih Jezerc pri Kostanjah na Koroškem, kjer je do mature tudi živel. Osnovno šolo je obiskoval v Vrbi (Velden), šolanje pa je nadaljeval na učiteljskišči v Celovcu in z maturo 1964 je bil usposobljen za osnovnošolskega učitelja na dvojezičnih šolah na Koroškem. Učil pa je samo v šolskem letu 1964/65 in to v Kazazah in Ločah ob Baškem jezeru, že jeseni 1965 pa se je inškriral na univerzi na Dunaju in začel študirati zgodovino in germanistiko. Po absolutoriju 1970 se je aprila 1971 zaposlil na Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institutu na Dunaju ter hitro postal vodja biblioteke in dokumentacije. Takoj je začel tudi neumorno znanstveno delati in svoje zanimanje usmeril predvsem na proučevanje slovenske in južnoslovanske zgodovine. Pokojni profesor Richard Georg Plaschka pa mu je bil mentor pri doktorski disertaciji, ki jo je pod naslovom »Zur Biographie von Janez E. Krek« obranil na Dunaju 10. julija 1984. Izbrana tema disertacije ga je usmerila v proučevanje tiste zgodovine, kjer se je razvil v velikega strokovnjaka, to je obdobje slovenske zgodovine 19. stoletja in časa do konca prve svetovne vojne, pa delovanja Jerneja Kopitarja, slovensko-avstrijskih povezav, zlasti kulturnih, proučevanju političnega katolicizma, nacionalnih stereotipov, številnih vprašanj prve svetovne vojne in tudi zgodovinski razglednic.

Kmalu po prihodu na inštitut so se za Lukana začele vse večje obveznosti in naloge. Že leta 1981 je postal glavni urednik inštitutove revije »Österreichische Osthefte«, ki je ena najuglednejših evropskih revij za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope in glavni ured-

nik je tudi še danes. Jeseni 1990 je kot honorarni predavatelj začel na dunajski univerzi s predavanji, seminarji in proseminarji in to opravljal vse do leta 2000. Jeseni 1995 je že prvič postal gostujoči profesor na oddelku za zgodovino ljubljanske filozofske fakultete in ta honorarna predavanja je nadaljeval vse do marca 2000, ko je na tem oddelku postal docent za občo zgodovino 19. stol. Leta 1997 je bil izvoljen za docenta in čez pet let za izrednega profesorja. Vmes je bil v šolskem letu 1997/98 honorarni predavatelj na oddelku za zgodovino Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru.

Kot referent se je slovenskim zgodovinarjem prvič predstavil na simpoziju v Ljubljani, ki ga je organiziral tedanji Inštitut za zgodovino delavskega gibanja o narodni in socialni politiki in na katerem je Lukan predstavil poglede Janeza E. Kreka na nacionalno vprašanje. Odtlej je bil velikokrat referent na simpozijih, okroglih mizah, zborovanjih slovenskih zgodovinarjev. Posebej je treba omeniti Lukanove prispevke na takoimenovanih vsakoletnih rimskih simpozijih, ki jih od 1982 organizira Slovenska teološka akademija v Rimu in na katerih je Lukan imel referate o Mahničju, Jegličju, Kreku, Karlinu, Hrenu, Napotniku, Einspielerju, Gnidovcu. Nekatere teh simpozijev je tudi pomagal organizirati. V njegovih referatih pa je bil poudarek vedno na gradivu v dunajskih arhivih, s katerim vse te osebnosti še niso bile predstavljene. Zelo odmevna je bila njegova monografija »Jernej Kopitar in evropska znanost v zrcalu njegove zasebne knjižnice«, ki je dvojezična izšla leta 2000. Predvsem na temelju gradiva v dunajskih knjižnicah in arhivih je Lukan napisal še vrsto študij tudi o drugih osebnostih slovenskega političnega, verskega, kulturnega in znanstvenega življenja: Franu Miklošičju, Antonu Koroščju, Franu Simoničju in nenazadnje naj omenim zelo obsežno oceno, ki je izšla ob nemškem prevodu Kardeljevega Razvoja slovenskega narodnega vprašanja. Že dve izdaji je doživelo zelo uporabno in potrebno delo o zbirkah za zgodovino vzhodne in jugovzhodne Evrope v avstrijskih knjižnicah, arhivih, muzejih in inštitutih, ki je v sodelovanju z M. D. Peyfussom izšla 1982, močno razširjena pa 1990 pod naslovom »Ost-und Südosteuropa-Sammlungen in Österreich«.

Pozabiti ne smemo tudi Lukanove udeležbe na znanstvenih srečanjih in vabljenih predavanjih v Avstriji, Nemčiji, Italiji, na Češkem in Slovaškem tako, da je število njegovih aktivnih udeležb že preseglo število 70.

Po številnih nastopih in objavah o delovanju Janeza E. Kreka je bilo kmalu jasno in razvidno, da je Lukan največji poznavalec življenja in dela tega pomembnega slovenskega politika. Že dolgo pa čakamo na obljubljeno monografsko obdelavo. Marsikdo bi jo že izdal, vendar pa izjemna skrbnost in akribija Lukanu nekako ne pustita, da bi se odločil za natis, ampak tekst še kar dopolnjuje in dopolnjuje, ker mu gre mnogo bolj za kvaliteto teksta kot za težo in število enot potiskane celuloze. Verjamem pa le, da bomo v doglednem času to monografijo le lahko vzeli v roke.

Izpustiti ne smemo Lukanove uredniške dejavnosti. Omenjeno je že bilo, da je dobrih dvajset let urednik Osthefte in skrbi, da je ves prostor vzhodne in jugovzhodne Evrope čim bolj uravnoteženo pokrit in je revija odprta tudi slovenskim zgodovinarjem in ne tako malo jih je, ki so se že pojavili na njenih straneh. Poleg tega je bil Lukan urednik ali sourednik še nekaterih posebnih publikacij, ki so izšle pri Südosteuropa Institutu. Posebej naj omenim zbornike o Miklošičju, Karadžičju, Kopitarju, zbornika ob 70-letnici direktorja R. G. Planschke. Od leta 1995 pa so izšli tudi trije zajetni zvezki, ki predstavljajo Hrvaško, Ukrajino in Makedonijo in morda bo v tej seriji izšel tudi zvezek o Sloveniji.

Ker pa se Lukan zanima za marsikaj in ima številne hobije, je tudi iz tega zanimanja nastalo nekaj zanimivih publikacij. Že leta 1983 je skupaj z M. D. Peyfussom in H. Weiglom izdal knjigo o literarni in grafični vojni propagandi v Nemčiji in Avstriji od 1914 do 1918 pod naslovom »Jeder Schuss ein Russ, jeder Stoss ein Franzos«. Leta 1989 je izdal knjigo »Stu-

dien und Dokumente zur österreichisch-ungarischen Feldpost im Ersten Weltkrieg«. Lukan je velik zbiralec in zbira vse mogoče, dve področji pa naj posebej omenim: razglednice in poštna žige avstrijske armade. Njegova zbirka razglednic je prav impresivna in tudi denarno veliko vredna. Zbira slovenske, dunajske, koroške, razglednice z vojnimi motivi, za vse niti ne vem. Zbirka vojaških poštnih žigov pa je menda sploh najbolj popolna v vsej Avstriji. Z razglednicami in pisanjem o njih je sodeloval tudi v izdaji »Pozdravi iz naših krajev«, njegov izbor in tekst za dunajska okraja Floridsdorf in Donaustadt pa je izšel že v šestih izdajah.

To pa še ni vse. Lukan se zanima tudi za šah in ga je v študentskih letih kar aktivno tudi igral, bil koroški prvak in dosegel moč mojstra. Vodil je pevski zbor, še vedno je vnet planinec in večino počitnic prebije v gorah, še vedno dobro igra tenis. Pozabiti pa ne smemo njegove osebne knjižnice, saj se je ne bi sramoval noben oddelek za zgodovino, za področja s katerimi se podrobneje ukvarja pa je sploh težko najti knjigo, ki je nima.

Profesura na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani je bila zanj nov izziv, ki ga v zadovoljstvo študentov tudi rad opravlja in jubилantu želimo, da bi še naprej tako uspešno opravljal delo profesorja v Ljubljani in glavnega urednika in nekakšnega ambasadorja znanosti na Dunaju ter obogatil našo historiografijo še z mnogimi novimi prispevki.

Franc Rozman